

Redacțiunea Administrațivească
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisorile neramante nu se pri-
mesco. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Birourile de anunțuri:
Brașov, p. șa mare nr 22
Inserate mai primească în Vinea
-madia *Mosses Haasensteim & Tölger*
(Oto Maas), emi. *Schickl, Alois*
Berni & C. D. K. A. Oppel, J. Don-
nerberg în Budapesta; *A. V. Gold-*
berger în Viena; *Kochstein Bernat*
în Frankfurt; *G. L. Dombé* în Ham-
burg; *A. Steiner*
Prețul inserțiilor: o serie
garantând pe o săptămână 6 cr.
și 50 cr. Ambră pentru a pu-
blicare. Publicații mai dese
supra tarifei și învaloidă.
Reține pe pagina III-a
seră 10 cr. v. a. sau 80 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LIV.

„Gazeta” este în fi- care d.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe se- luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumă în toate ofi- cile
poștale din țară și din ară
și la d. colecțiori
Abonamentul pentru Brașov:
în administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.; pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl. pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
16 bani.
Ata abonamentele cat’ și
inserțiilor sunt a se plăti
înainte.

Nr. 9

Brașov, Sâmbătă 12 (24) Ianuarie

1891.

Adunarea noastră de astăzi.

Brașov, 11 Ianuarie v.

Cu bucuria și cu viață satisfac-
țiune venim a înregistra, că adu-
narea alegătorilor români din
orașul și comitatul Brașovului,
convocată pe ziua de astăzi cu
scopul de a se pronunța în ces-
tionea proiectului de lege pentru asi-
lurile de copii, a dat o nouă do-
vadă despre aceea, că viață și ne-
știrbită este conștiința națională
a poporului român și că în fața
pericolului elu scie să-și strângă
șirurile și să lucreze în strînsă so-
lidaritate pentru apărarea limbii
și a naționalității sale.

Adunarea a fost impoantă,
ea a intrunit lamura României
dela oraș și din toate comunele
rurale ale acestui județ, alegătorii
noștri s’au prezentat în număr
așa de mare, încât abia mai în-
căpeau în sala cea spațioasă dela
otelul Nr. 1.

Viulă interes, ce l’au mani-
festat alegătorii români cu această
ocasiune, le face onore și dove-
desce totodată, că de mare este
îngrijirea, ce a pătunsu toate pă-
turile societății române dela noi
față cu monstruoase planuri, ce
le urmărește proiectul de lege
pentru Kîșdedovuri, care acuma
este la ordinea zilei.

Adunarea, care a decurs cu
demnitate și seriozitate, și în cea
mai esemplară ordine, a dat es-
presiune puternică opiniunii pu-
bliche, ce domnesce între Români
față cu noile uneltiri de maghia-
risare și care nu s’a manifestat
până acuma decât numai în
organele noastre de publicitate și
în inițiativa, ce o luase în v.era
anului trecut sinodul parochial
dela biserica S-lui Nicolae din Bra-
șov, care însă a fost suprimată
prin cunoscuta circulară archie-
rescă.

Cu însufletire și cu încordată
atențiune au urmărit alegătorii
întruniți vorbirile, ce s’au ținut
și prin cari s’a lămurit din toate
punctele de vedere situațiunea n.ș-
tră a Românilor față cu proie-
ctul de lege din cestiune.

În fine adunarea a primită cu
unanimitate o rezoluțiune, prin
care protestează s.erbătorește în contra
amintitului proiect de lege, care
atacă deopotrivă drepturile fami-
liei, libertatea noastră individuală,
precum și dezvoltarea noastră mo-
rală, religioasă, intelectuală și na-
țională, și care tinde de-adreptul
la maghiarisare cu forța.

Salutăm cu bucuria valorosul
votul alu întrunirii de astăzi a ale-
gătorilor noștri, în sigura aștep-
tare, că acest vot va fi acom-
paniat de votul alegătorilor
români din toate părțile țării.

Astfelu se va constata pentru
toate timpurile, că poporul ro-
mân din acest stat n’a voit să
s.șprîjinescă prin tăcerea sa cel
mai nerușinat atentat, ce s’a
comis vre-odată la vieța unui
popor.

Adunarea alegătorilor români din
orașul și comitatul Brașovului s’a
deschis astăzi, la orele 11½ a. m., de
cătră președintele comitetului, d-lu
Dr. A. Mureșianu, print’o vorbire, în care
schită situațiunea și arată scopul întru-
nirii. După ce se întregi biroul învi-
tându-se d-lu avocat *Dr. D. Popă* a
ocupa locul vacant de secretar și
după ce se desemnară trei verificatori
ai procesului verbal, a luat cuvântul
d-lu avocat *I. Lengeru*, care într’o vorbire
mai lungă a desfășurat șirul n.entre-
rupt alu încercărilor și nedreptăților,
ce le-a suferit și le suferă în măsură
totu mai mare poporul român din
partea celor dela putere. În special
a interpretat cuprinsul noului proiect
de lege, accentuându mai ales dispo-
zițiunile amenințătoare ale celui proiect

față cu limba și naționalitatea noastră.
După d-lu Lengeru, luă cuvântul pă-
rintele *Iosif Comanescu*, preotul din
Codlea, care arată că de jignitor este
menționatul proiect de lege față cu
preoțimea și cu biserica noastră în spe-
cial, tinzând a scote tinera generațiune
de sub influința morală și binefăcătoare
a acestora. Vorbirile tuturor oratorilor
au fost desu întrerupte de viuele apro-
bări și însuflețite strigări de „s.ștră-
iesc” ale numărului popor, care era
de față.

În fine la propunerea d-lui *Coma-
nescu*, toți ca unul primiră cu entusias-
m proiectul de rezoluțiune ce l’a presen-
tat d-lu avocat Lengeru și despre
care facem amintire în articolul de
fond.

După primirea rezoluțiunii, ne mai
insinuându-se nimeni la cuvânt, preșe-
dintele multămi alegătorilor pentru că
au alergat din toate părțile înfașându-
se în număr aată de mare la adunare și
închise adunarea între strigate repețite
de „s.ștrăiesc”

Mai notăm, că adunarea a fost
așa de numerosă încât mulți au tre-
buit să se urce pe galeria, unde se
afia și o frumoasă cunună de dame. Din
partea autorității a fost de față în totu
decursul adunării d-lu căpitan alu ora-
șului *Fr. Himesch*, ăr la masa diariștilor
române de dincoace și unu confrate din
București, pe d-lu *G. Adamescu*, redac-
toru la „România”, care a sosită anume
spre a asista la această adunare, despre
a cărei decurs vom publica mâne un
raport detaiat.

CRONICA POLITICĂ.

În 20 Ianuarie s’a deschis sesiunea
parlamentului în Belgia. Guvernul
tenându-se, că se vor face mari ma-
nifestațiuni în favorul sufragiului Uni-
versal, a luat toate măsurile necesare,
conchiământu în grabă 4 batalioane de
miliție.

Uniunea liberală și uniunea consti-

tuțională din arondismentul orașului
Bruxelles au publicat o declarațiune, în
care dicu, că chiămarea oelor don
clase din miliția este cea mai mare ne-
dreptate, ce se face burgesimei capita-
lei. Președintele camerei refuzându de
a primi pe delegații acestor două uniuni,
ei au înmănat la primăria deputaților
o adresă în favoarea revisuiei.

În cameră, D-lu Janson, deputat
alu orașului Bruxelles, a cerută explica-
țiuni asupra conchiământului miliției. Gu-
vernul a răspuns, că aceste măsură au
fost luate pentru menținerea ordinii și
pentru asigurarea independenței camerei.
Deputații și senatorii din stanga au re-
cunoscut necesitatea revisuiei consti-
tuției și a estinderii sufragiului, deocam-
dată n’a luat însă nici o decisiune.

Numărul manifestanților în favoarea
revisuiei a fost ca la 4000. Ei au
percurt strădele principale, purtându
placate cu inscripțiunea „trăiască revisu-
irea.” Nu s’a întâmplat nici un inci-
dent.

Foile rusești se bucură, că Archidu-
cele *Francisc Ferdinand* și-a propus
s.șvisiteze *Petersburgul*. „*Novoje Vre-*
mia” dice, că archiducele va fi oșpele
bine primitu nu numai alu curții rusești,
ci și alu întregii societăți rusești. „La
noi, dice, nimenea nu e condus de an-
tipatii prejudiciușă față cu Austro-Un-
garia. ăr „*Petersburgskija Vidomosti*”
dice, că archiducele-clironom e un
omu forțe simpatice și accesibilu pentru
totu ce e bun, și speră, că visita
acesta va ameliora și raporturile cam
încordate dintre Austro-Ungaria și Rusia.

Din dieta unghurăscă.

(Desbaterea proiectului de lege pentru Kîșdedovuri.)

Iosif Filtch: (continuând): Ono-
rată dietă! Este adevărat, că conformu
§ 4 din proiectul de lege, copiii cei
micu numai în cazul acela sunt obliga-
ți a cerceta asilurile, decu nu se po-
te dovedi, că se împărtășesc acasă seu
airea de îngrijirea trebuincioasă. T.ermu-
rirea acesta nu ap.ă în destul drep-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Rugăciuni pentru sufletele morților.

De Anatole France.

Poftim și ascultați, ce m.ă pove-
tită croniculă bisericească sf. Eulalia, când
într’o frumoasă seră de veră stam am.ă-
doi în parcul „*Calului alb*,” în timp
ce elu din când în când sorbia unu în-
focat vin vechiu, în sănătatea unu
mortu, pe care ilu acoperise în dimineața
acelei zile cu postavul cel negru, cu-
sutu cu flori de argintă.

Ferioitul meu tată, încep croni-
culă, era în vieța lui săpător de gr.ope.
Totă lumea ilu cunoscea de omu forțe
viciu, lucru ce, probabil, își avea isvo-
rul în măestria lui. Căci, s.șveți d.ta,
e lucru sciutu din bătr.ăni, că om.ii,
cari își caută pânea de toate zilele în ci-
miteru, sunt pururea veseli. Ei nu se
temă de morțe, ba nici că se gândesc
la ea vre-odată. Eu, de pildă, mergu
în timp de nopte în cimiteru totu cu a-
ceiași inimă liniștită, cum vinu aici la
„*Calul alb*.” Decu, din întem-
plare, mă potionescu de vr’o ispita, nu mă spariu
de locu, fiindcă rezonăm, că și ispita

și caută de tr.ăba ei, ca și mine. Cu-
noscu obiceiurile și toate ale morților.
Sciu astfel de lucruri, de cari preoții
nici ideă n’au. D.ta ai am.și, decuți-
ași spune până în sfirșitu toate câte le-
am v.ăcut. Lucrurile acestea însă nu sunt
de spus. Tatăl meu deși imi pove-
stita cu multu curagiu, totușnici a două-
decea parte nu m.ă descoperit din ce-
lea ce scia. Din potrivă însă unele în-
templări mi-le repeția adese-ori; așa
de pildă, istoria Cătarinei Fontaine, după
cum imi aduc aminte, m.ă spus’o cel
puțin de o sută de ori.

Catarina Fontaine era domniș.ă b.ă-
tr.ănă. Tatăl meu își aducea aminte, că
a v.ăcut’o în copil.ăria. Nu m.ăși mira
cătuși de puțin, decu s’ar mai afla încă
și ađi unulu, seu doi bătr.ăni, cari au
audit despre ea, fiindcă bătr.ăna dom-
niș.ă, deși era s.ăracă, totuși o cunoscea
și o cinstea ori-cine.

Ea își avea locuința în colțulu str.ă-
dei călugărișilor, în turnulețul vechi-
lui palat, ruinat de jumătate, care își
are fațada spre grădina feci.ărilor ur-
suline. Acestu turnulețu stă încă și as-
tăzi; păreții lui, pe jumătate pustii,
nu sunt altceva, decuți o întregă sculp-

tură și inscrip.ă. Fericitul plebanu alu
bisericească St. Eulalia, S.șntia Sa părintele
Levasseur, dicea, că pe acei păreți se
afia scrisu latinesc fraza: *iubirea este
mai puternică, decuți morțea.* Se înțelege,
că sfântul părinte avea de obicei să
amintescă tot-d.ăuna de iubirea de Dum-
neșu.

Catarina Fontaine ședea singură în
această locuință. Ea se ocupa cu bro-
derii. Soiș D-v.ăstră, că în ținutul nos-
tru se pregătescu din vechime broderii
renumite? B.ătr.ăna domniș.ă n.ăvea
pe nimeni; nici frați nici prietini. Se
vorbia despre ea, că în v.ărstă de 18 ani
iubia pe țin.ărul caval.ăru d’Aumont-
Cl.ăry și că în taină s’ar fi și logodit.
Se mai dicea, că întregu lucrulu acesta
e o poveste, fiindcă nimeni nu-l credea,
ăr povestea acesta s’a pl.ăsmuită așa, că
dice lumea, că Catarina Fontaine mai
multu arată a fi din casă nobilă, decuți
din pătura poporațiunii muncit.ăre. Pe
fața ei tristă chiar și la bătr.ănețe se
vede urma frumșeții de odin.ă, ăr în
degetu p.ărtă unu inel, precum purtau
odin.ă logodit.ă, ade.ă unu inel, pe
care se aflau gravate două m.ăni str.ănse
cu căldură. Numai decuți v.ăși av.ă

norocirea de a sci, că ce a fostu acestu
inel.

Catarina Fontaine ducea o vieță
sfântă. Pururea cerceta bisericeasca și în
totă dimineața, ori-ce timpu ar fi fostu,
d.ănsa mergea să asculte rugăciunile în
biserica Sf. Eulalia. Într’o nopte de De-
cemvre se tređi în mica ei odaă la su-
netu de clopot. Cređ.ăndu, că clopo-
tul vestese rugăciunile din đori, uc.ărn-
nica fată se îmbrăcă și plecă spre bi-
serică. Pe stradă era întunecime așa
de mare, că nici casele nu se vedeau,
ăr pe cerulu negru nu lucia nici o stea.
În liniștea desv.ăș.ărită nu se audia nici
măcaru lătratulu unui căne. P.ărea, că
s’ar fi st.ănsu de pe lume ori-ce creatură.
Catarina Fontaine însă cunoscea și cea
mai mică piatră a str.ădei, așa că și cu
ochii închii ar fi putut ușoru ajunge
la biserică. Ea întru adev.ăru a și ajunșu
ușoru în colțulu str.ădei călugărișilor,
unde este o casă de lemn, pe una din
gr.ăndile căreia este sculptată o fl.ăre de
broderie. De aici a v.ăcutu ea rađe
lumină, ce străb.ăteau afară prin ușa
deschisă a bisericească. Biserica era în-
des.ăș.ăuită de credincioși. Catarina Fontaine
însă nu cunoscea pe nici unulu din ei.

tul părinților, fiindcă în ce mod se va dovedi această împrejurare, despre aceasta nu spune nimic proiectul de lege și prin urmare familiile sunt supuse volinciei comisiei de priveghere. În cazul cel mai bun ar fi *constringerea* de sousată, decât în urma unei denunțări în contra părinților să va pute dovedi prin martori demni de credință, că copii acestora nu se împărtășesc acasă sau aiurea de-o îngrijire corespunzătoare.

Constringerea aceasta, mai are încă și alte urmări, astfel de urmări, din care se vede lămurită, că proiectul acesta de lege nu se poate duce în îndeplinire. După § 7 din acest proiect, pot sta până la 80 de copii de dimineață până seara sub paza îngrijitorilor de copii. Pe acești 80 de copii trebuie îngrijită, — conform § 8, să-i instrueze în rugăciuni, conversațiuni, cântări, exerciții corporale, jocuri și în lucrurile de mână, care nu încordază puterile trupului. Pe lângă acesta trebuie ca copiii în etatea asta fragedă să și doarmă, mai de multe ori pe și să mănânce și afară de acestea mai au o mulțime de necesități, cu un cuvânt — cei 80 de copii trebuie îngrijiți și păziți cu cea mai mare atenție. Și toate acestea trebuie să le îndeplinească o îngrijitoare de copii rău plătită, cu 80 de copii străini, chiar și decât o ar ajuta și-o altă îngrijitoare?! Acesta e imposibil, onorată dietă, chiar și decât îngrijitoarele ar poseda capacitatea onoratului ministru al instrucțiunii publice. De ce îngrijire și pază se vor pute împărtăși sormanii copii încredințați unor astfel de asiluri? De-o astfel de îngrijire încât cea mai sferică mamă nu va trimite de bunăvoie copilul ei în asiluri.

Chiar și *constringerea* această, formeză după cum a declarat on. Domnul ministru al instrucțiunii publice în comitetul de instrucțiune, un *principiu capital* al proiectului de lege. Și după ce eu țin și erăș acest principiu de nesă-nătos, nu primesc, tot din motivul acesta proiectul acesta de lege ca basă al *desbaterii speciale*.

Proiectul de lege conține însă și o a treia idee fundamentală, care mi-se pare mie imposibilă de primită, aceasta este *tendința de maghiarizare*. (Auziți! Auziți! Mișcare.) După cum vedem, o parte din onorata cameră trage la îndoială această, pe când o altă parte admite. Deci mai întâi voiu dovedi, că *tendința* aceasta există de fapt și apoi voi arăta, că și aceasta aparține la *principiile nesăntoase*.

Pentru a dovedi cumă *tendința* aceasta de fapt există, nu mă voiu provoca

la exprimările presei ungurești, care de bună seamă vi sunt la toți cunoscute, nici la aceea că On. raportorul D-lu Victor Hagara a numit proiectul acesta de lege în comitetul de instrucțiune, o dezvoltare a instituțiilor naționale, nici chiar la aceea, că on. deputatul Ștefan Lesko asemenea a numit proiectul acesta de lege, în comitetul de instrucțiune: *basă maghiarizării*, eu voiu dovedi existența acestei tendințe cu însuși proiectul de lege.

După § 8 al proiectului, ocupațiunea acelor copii, a căroră limbă maternă nu e cea maghiară, trebuie pusă în legătură cu introducerea în cunoștința limbii maghiare. Dispozițiunea aceasta n'are lipsă de explicații, ea este un mijloc vedit de maghiarizare.

După § 10 al proiectului se pot angagia numai astfel de îngrijitoare de copii, care au câpătat diploma de la un institut de creștere din patrie.

Acele îngrijitoare de copii, care au absolvat cursurile în străinătate, după cum prevede § 33, pentru ca să și echivaleze diploma lor, trebuie să facă un esamen din limba și literatura maghiară, din istoria Ungariei, și din geografie. După § 11, ca îngrijitoare de copii pentru asilurile stabile de copii, pot fi primite numai acelea, care au depus un esamen înaintea inspectorului regesc de școle, și după § 38 trebuie să diplomele acestor îngrijitoare să fi subscribe de inspectorul regesc de școle. Fără subscrierea sa, diplomele nu sunt valabile.

Subscrierea diplomei poate, sau după propunerea ministrului de instrucțiune, trebuie să fi respinsă de inspectorul regesc de școle, decât candidatele nu soiu perfectă limba maghiară. După § 41, acele îngrijitoare, care au avut deja calificațiunea recerută înainte de promulgarea legii, trebuie să dovedească, că cunosc limba maghiară, sunt obligate, ca în decurs de 3 ani după intrarea în vigoare a legii, să și-o însușesc și să arate într'un mod practic înaintea inspectorului regesc de școle, că au făcut-o acesta. În cazul contrariu nu sunt primite ca îngrijitoare de copii în asiluri.

Koloman Szentiványi: Aceștia sunt cei mai buni paragrafi ai proiectului. (Ilaritate.)

Iosif Filtsc: (continuând):

Onorată dietă! Dispozițiunile acestea ale §§. 10, 11, 38 și 41, ținutesc acolo, ca să se facă imposibilă primirea ca *ingrijitoare de copii candidatoarele nemaghiare*. Deci cu puține excepțiuni se vor primi numai îngrijitoare de copii maghiare și dela acestea cu greu va pute pretinde

on. domnii ministru de instrucțiune, ca să comunice cu copii în altă limbă, afară de cea maghiară. (Mișcare.)

Conform § 10 al proiectului i-se impune statului dreptul și datoria să întemeieze, după referințele locale kisdedovuri, și pentru acoperirea cheltuielilor pte se ridice după § 17 impozitele cu 3 %. Conform § 23 însă, denușce ministrul de culte și instrucțiune publică o comisie de supraveghere pentru asilurile de copii ale statului, și tot-de-odată denușce și îngrijitoare de copii. Er conform § 28, punctul 2, pte să ordone ministrul de instrucțiune închiderea acelor kisdedovuri, care nu corăspund cerințelor legii, și conform § 40 pte să ordone și închiderea acelor preparandii pentru îngrijitoare de copii, unde s'a constatat lipsă de progres. Conform § 43 din proiect, pte ministrul de instrucțiune să subvenționeze din bugetul statului, acele asiluri de copii și preparandii, care deși corăspund cerințelor legii, d'au lipsă de sprijinul statului. În urma acesta, în raport cu subvențiunea pte să și rezerveze pentru sine, denușirea unei părți corăspunzătoare a personalului asilelor. Decă statul dă o subvențiune mai multă de jumătate, din suma recerută pentru susținerea kisdedovurilor, atunci ministrul de culte și instrucțiune publică ia întreg asilul sub conducerea și îngrijirea sa.

Onorată dietă! După cum am făcut esperiența la școlile populare și medii, este de temut, că domnii ministru de culte și instrucțiune publică se va grăbi să întemeieze kisdedovuri de ale statului, cu ajutorul impozitelor de 3%, tocmai în ținurile cu populațiune nemaghiară, și tot-de-odată să aibă în mână asilurile de copii nemaghiare prin subvențiuni, și apoi sub diferite pretexte se închidă o mulțime de asiluri de copii nemaghiare, și în locul lor să întemeieze asiluri de ale statului. Deore-ce însă în asilurile de copii ale statului nu se ia în considerațiune limba maternă a copiilor, ci exclusiv se întrebunțază limba maghiară, deci urmarea firăscă va fi maghiarizarea pe încetul a tuturor asilurilor de copii. Acesta nu însemneză altceva, decât maghiarizarea întregi populațiunii nemaghiare deja încă din etatea fragedă a copilăriei.

Prin acesta, onorată dietă, cred, că am dat întreg sumarul, că întreg proiectul este adapat de *tendințe de maghiarizare*. Tendința aceasta o țin de asemenea de un principiu nesăntos al proiectului. (Mișcare.)

Onorată casă! Nu vă faceți *iluzii*! Ar fi foarte frumos, decât ar loci în

țera acesta numai Maghiari și decât s'ar vorbi numai limba maghiară. D'ar lorul nu stă așa. Pentru că fiă-care scie, că mai mult de jumătatea populațiunii patriei nostre afară de Croația și Slavonia, nu aparține seminției maghiare, nu vorbește limba maghiară. (Mișcare.) Faptul acesta nu poate fi șters din lumea aceasta. (Mișcare.) Într'adeveră, ei cred, că ar pute-o șterge din lume, d'ar se înșelă. Țineți, D-Vostră, de lucru posibil, că minoritatea unei țări să impună limba și naționalitatea loră mai iorității? (Mișcare.) Eu țin credința acesta de o rățecire fatală. (Mișcare.)

Și într'adeveră drumul, pe care-l ați apucat nu v'ar duce la scop. Căci, decât țintiți a răspândi limba maghiară prin mijloce de constrângere, veți provoca din ce în ce o rezistență și o antipatie mai violentă. (Mișcare.) Și chiar decât v'ar succede, ca să răspândiți prin mijloce de constrângere limba maghiară, nu v'ar va succede însă nicodată ca împreună cu limba maghiară să răspândiți și spiritul maghiar în populațiunea nemaghiară. (Mișcare.) Căci cu aceiași iubire cu care țineți la limba maternă și la naționalitatea D-Vostră, cu aceiași iubire ține fiă-care popor al acestei țări la limba și naționalitatea sa. Și cu cât e mai mare constrângerea, cu atât e mai mare și rezistența.

Lăsați deci răspândirea limbii maghiare *desvoltăre naturale* în lupta pentru existență și veți ave rezultate cu mult mai mari!

Nu priviți concetățenii D-vostre nemaghiari ca pe nise străini, ba chiar ca pe nise dușmani, ci priviți-i ca pe nise frați, cu care împreună locuiți în această trumă și iubită patrie și atunci veți cuceri simpatii tuturor locuitorilor acestei țări, chiar și ale acelor, care stau mănioși la o parte!

Lăsați-vă de această politică nefericită de maghiarizare, (Mișcare) și veți vedea rezultate uimitore și veți face această frumoasă țară, una dintre cele mai fericite de pe pământ. Tocmai națiunea maghiară are însuși caracteristicile sociale așa de plăcute, pe care puține popore le au, și decât nu ați pune D-vostre stavil forte mar prin politica nenorocită de maghiarizare între D-vostre și naționalitățile nemaghiare, atunci veți căștiga inimile tuturor, și puterea naturală de atracțiune precum și motivele fundamentale ale intereselor proprii, va aduce națiunii D-vostre într'un an mai mulți partizani, decât strictele măsuri de constrângere într'un întreg deceniu.

Din punctul acesta de vedere țin

Foarte surprinsă vedem ea, că aceștia sunt oameni îmbrăcați în catifea, cu părții cu pene, la șolduri cu săbii, curat ca cei din lumea veche.

Erau încă acolo domni cu nasturi de aur, cu bețișore lungi, și dame, al căroră pepten de diamantă prindea în vârful cărunților lor capete văruri brodate. Vitejii St-lui Ladislau întindeau brațele damelor, care își ascundeau fețele sulemenite după eventailor și nu li-se vedea decât buclele părului și în unghiul ochilor câte o mică bucată de fastru negru. Fiă-cine își ocupa locul cu multă grație; pe pavagiul bisericii nu se aușiau nici pașii lor, nici țoșnetul mătăsurilor. Alături de ele ședeau oameni măestri îmbrăcați în scurteci brunete, în pantaloni albi strimți, cuprindându cu multă grație mijlocul frumoseilor fete, care cu ochii plecați în jos se alipiau, spăriete, lângă ei. În jurul vasului cu apă sfințită ședeau jos neveste țerane blānde, și flăcăii de lângă ele se minunau de vederea lor, ținându fiă-care în mână părțile lor în trei cornuri. Pe fața tuturor se oglinda aceeași gândire tristă și blāndă.

Catarina Fontaine ingenunchia la locul ei obișnuit și vedem că preotul

merge spre altar, înaintea lui mergeau cei doi ministranți. Se încep rugăciunile, nise rugăciuni în taină. Nu se aușia murmurul buzelor, nu suna nici clopoțelul, deși unul dintre ministranți îl elătină. Catarina Fontaine simți că vecinul ei privește spre ea; și uită în partea aceea și recunosc pe cavalerul d'Aumont-Cléry, pe care-l iubea și care a murit de 40 de ani. L'a cunoscut de pe nigelul, ce-l avea lângă urechia stângă, și mai ales de pe genele lui negre și lungi, care aruncau o umbră fină peste înfășura lui palidă. El purta îmbrăcăminte roșie de vânător, chindisită cu aur, tocmai ca în ziua, când în pădurea dela Saintléonard i-a cerut să bea și i-a furat o s'rutare. El zimbia și strălucea și acum dinții lui albi. Catarina îi grăi încet:

„Domnul meu, care odinoră mi era iubit și căruia și-am dat tesaurul meu cel mai scump, — Dumneșeu să și ierte! Baremi de și-ar da iertare. O! regretul păcatului. D'ar, veți, părul meu e cărunt și sunt la marginea morământului. Cu toate astea încă nici acum nu-mi pare rău că te-am iubit. Spune-mi însă iubitul meu, frumosul meu domn cine sunt acești oameni din lumea

vechiă, care ascultă aceste rugăciuni în taină?”

Cavalerul d'Aumont-Cléry răspunde așa de încet, ca suspinul unui vânt. Vocea lui însă era curată ca cristalul:

— „Catarino! acești bărbați și aceste femei sunt suflete din locul de poacăință, suflete, care au vătămat pe Dumneșeu cu iubirea lor, cum am făcut și noi. Ei însă nu s'au rupt de veci de cătră Majestatea lui sfântă, căci păcatul lor a fost fără de răutate, ca și al nostru. Cei ce s'au iubit astfel pe această lume, suferu acum în acest loc al poacăinței; cel mai mare chin al lor însă este, că nu se pot vedea unii pe alții. Ei sunt așa de nefericiți; un țnger din cer și-a osendit la chinul iubirei lor. Din îndurarea lui Dumneșeu însă odată pe an se întâlnesc pe timpul nopții în vechia biserică a plebaniei, spre a asculta rugăciunile pentru sufletele celor morți. În timpul acesta le este iertat și și prinde unul altuia mână. Că te pot vedea înaintea morții, pe tine Catarino, încă este porunca lui Dumneșeu. Astfel înțelege tu toate astea.”

Până când ei vorbeau astfel încet, un bătrân umbra juru împrejur după

daniă, ținându înaintea fiă-căruia o scăfiă mică de aramă, în care fiă-care arunca câte-o monetă eșită din circulați. Florin de aur, taler, denar și filer cădeau în scăfiă fără de șgomot. Când ajunsese rândul la cavaler, acesta arunca în scăfiă un galben de al lui Ladislau, nici acesta nu suna ca și celelalte monete.

De-odată bătrânul se opri înaintea Catarinei Fontaine. Bătrāna domnișoră își căută busunarele, d'ar nu afla nici o lascae. Și trase deci inelul din deget, inelul, pe care i'a dat cavalerul în ziua morții lui, și-l arunca în scăfiă. Veriga de aur sună ca un clopot, și la sunetul acesta au dispărut cu toți: cavalerul, bătrān, preotul și făcea rugăciunile, ministranții, damele, cavalerii și întregă adunarea. Luminările de ceară s'au stins și Catarina Fontaine a rămas singură în întunecare.

Crisnicul, ajungându la finea istorisirii, a mai gălgăit una sdravnă din vin, gândi puțin și apoi dișe:

„Ți-am spus întâmplarea aceasta în tocmai cum am auzit-o dela tatăl meu tot-dēuna. Eu o țin de un sfânt adevăr, fiind-că nu se împotrivesc cu moralul și obiceiurile fericților întru

eu și tendințele de maghiarizare a actualului proiect de lege de grădite.

Din motivele espuse până acum respingut proiectul acesta de lege și din punctul de vedere general. (Mișcare.)
(Va urma.)

SCRIERILE DILEI.

Liga pentru unitatea culturală a Românilor. Duminecă seară s'au întrunit în sala universității membrii comitetului Ligei. Au fost de față 14 membrii, ceilalți fiind absenți din capitală. S'a ales cu această ocazie un comitet executiv de 9 membrii. În acest comitet au fost aleși d-nii Nicolae Barbu, V. Maniu, Mehedințu, Negulescu, Murnu, Teodoru, d. casieru Gr. Brătianu și subcasierul Lupulescu. Acest comitet va avea a se ocupa cu aranjarea serbării dela 24 Ianuarie, cu modul cum au a se face tipăririle cărților populare, cu aranjarea unui bal și reprezentațiunilor teatrale în folosul fondului Ligei. În același timp s'a hotărât ca comitetul cel mare (de 21) să se întrunească în fiecare lună odată, când apoi comitetul de 9 va da seama despre lucrurile sale.

Dela institutul de bacterologie din Bucuresci. Cetim în „Românul“. „Diarreile medicale din Paris sunt pline de elogii ce se aduc profesorului nostru dr. V. Babeș pentru noul metodă inventată în administrarea limfei lui Koch bolnavilor leproși. D. Babeș a procedat anume dela cantitatea cea mai minimă, a întrerupt cura îndată ce a observat cea mai mică reacțiune, a făcut pauze diferite, le-a regulat în mod precis diete și temperatura esternală. Cercetările făcute la microscop în urma mai multor injecțiuni a arătat, că microbii leprei emigră la periferie în număr mare și caută a părăsi inutul cu incetă organismul atacat, tocmai precum se întâmplă acesta la Lupus. E de notat, că d. Babeș este cel dintâiu, care a aflat în chipul acesta eficacitatea limfei lui Koch pentru bolnavii leproși“.

Cununii eterne pentru cei răposați. Din incidentul răposării d-nei Zoe Stinghe, văduva profesorului Ioan Stinghe, corpul profesoral dela școlele medii române din loc a contribuit, ca și mai înainte la astfel de casuri jalnice, în loc de coroaș, suma de 12 fl. v. a. la fondul pentru ajutorarea școlărilor săraci și bolnavi dela aceste școle.

Părintele Simion Popescu, profesor de religie la Școla Normală de insti-

Domnul. Cunoscu cele ale morților încă din copilăria mea și sciu, că ei caută totu ceea ce au iubit în viața lor. Sgaroții se învârtesc totă noptea în jurul comorilor lor ascunse; le pădăscu cu multă frică, der nu mărturisesc decât paguba lor, fiindcă omul nu are ori aia banii în locurile pe unde umblă ispitele. Bărbai morți își tem femeile lor căsătorite a doua oră, și sciu mult bărbai, cari în mortea lor cu mult mai bine și-au pădit femeile, ca în viață. Acesta nu e lucru la locul său, fiindcă bărbai morți după dreptate, n'ar trebui să mai fiă gelos. Eu însă spun numai atata ce am vădit; de aceea se fim tare băgători de seamă când luăm în căsătorie o veduvă. De altfel întâmplarea, ce și-am povestit o adevărată adevărită. A doua și dimineața Catarina Fontaine a fost aflată mortă în odaia ei, er cronicul bisericeii St. Eulalia a aflat în fundul scafiei de daniă un inel format din două mân de aur împreunate. Așa dău, domnule, căci eu nu m'am obișnuită nio odată a iscodi povești. Ce ai dăce, decât am mai aduce o sticlă din acelu bună vin? . . .

De lângă Tisa.

tutor, a fost numit director al bibliotecii centrale din Bucuresci.

Emigrări. Lui „Egyetertes“ i-se scrie că în comitatul Șaros din Ungaria s'au dat în decursul anului trecut nu mai puțin ca 3633 de pașaporte pentru străinătate. Dintre acestea a deosebi parte au fost destinate pentru America. Câți vor fi mai emigrați și fără pașaporte, cu greu s'ar pute constata; sigur este însă, dăce „Egyetertes“, că datele noului recensământ în ceea ce privește emigrările vor înfățișa un trist tablou.— Aceeași fôia scrie, că săptămânile trecute nisce agenți din Bulgaria umblau cu felurite promisiuni ca să ademenă poporațiunea din comitatul pentru a emigra în Bulgaria. Poliția din Arad toamă Dumineca trecută a prins la gara de acolo pe un locitor român cu numele Ioan Huiu, care împreună cu soția sa voiau să emigreze în Bulgaria, unde spusera, că li-s'a promis pământ gratuit. Poliția însă i-a întors înderță.

Inzadaru sunt tôte. Nu cu gendarmi și cu poliști se impopulează țerile!...

Cărți oprite. Ministrul ungurescu de culte și instrucțiune publică a oprit a se folosi în școlele medii din patriă cărțile: „Weltgeschichte in übersichtlicher Darstellung“ de G. Weber, apărută în Lipsca la 1889, și „Leitfaden in der ersten Unterricht in der Geschichte“ de I. Beck, apărută în Karlsruhe la 1890.

Iohann Orth (Arhiducele Ioan Salva-tor). O telegramă a Biuroului de Correspondențe din Hamburg anunță, că după o scire din Iquique (Peru) a sosit acolo o corabă din Anglia abia după o călătorie de 190 de zile. Se dăce, că această corabă a suferit aceleași furtuni, în cari se crede, că a perit corabia lui Orth. În urma acestei sciri s'au reînviat speranțele în aflarea lui Ioan Orth.

Pertractările cu privire la junțiunea căii ferate între Ungaria și România pe la Turnu-Roșu și pasul Palanca, se vor începe în curând. Membrii comisiunii din partea României sunt: Secretarul general al ministrului de externe Al. Em. Lahovary, directorul general al căilor ferate române Duca, și șeful serviciului comercial al căilor ferate, Manescu.

Influența. Se dăce, că în împrejurimile Bucurescilor s'ar fi ivit mai multe casuri de influențe, der fără caracter epidemio.

Correspondența „Gaz. Trans.“

Deva, 5 (17) Ianuarie 1891.

(Pomul de Crăciun în Deva.) Având în vedere ajutorarea copiilor săraci dela șoola noastră română din loc, comitetul parochial gr. or. a hotărât aranjarea unui pom de Crăciun, după ce s'a convins din anii premergători, că prin acest mijloc se înmulțese numărul școlărilor tot odată, cari prin darurile, ce li-se împart în tot anul pe la școlele de stat la Crăciun: sunt în parte atrași la cercetarea acesteia din urmă.

La noi, dec, pomul Crăciunului a devenit o lipsă neîncungiurată, a cărei împlinire de-oparte contribue la ajutorarea celor mai lipsiți, de altă parte îi atrage la sinul bisericeii și școlei noastre.

La colecta, semnată de presidentul comitetului parochial, d-lă avocat Alex Olariu, și de subscrisul, ca colectant, au răspuns următorii binefători, dându-mi priu acesta următoarea

Dare de seamă.

D-na Lucreția C. Olariu 2 fl., d-na Maria Nicora n. Muntean 3 fl., Alex Olariu, avocat 1 fl., George Ciat, jude regesc, 1 fl., Ioan Moșu, jude regesc, 1 fl., Simion Horvata, procuror regesc, 1 fl., Ioan Balomiri, jude

regesc în retragere și senator opidan, 1 fl., Ilie Piso, paroch gr. or. în Măgura, 1 fl., August A. Nicoară, candidat de avocat, 2 fl., Loghin Ardelean, epitrop și propriet. 1 fl., Petru Irimia, prop. în Hondol 1 fl., Francisc Steiner, comerciant, 1 fl., Samuil Werner și fii, 1 fl., Ioan Pârva, econom 1 fl., drd August Dragits, proprietar 50 cr., Stefan Mașalou, din Certegiu de sus 50 cr. Ioan Totu, econom, 50 cr., Enric Stasnei, croitor, 50 cr., Ioan Filimon, funcionar și proprietar, 50 cr., George Ardean, restaurant 50 cr., Andrei Covacu, jun. funcionar și proprietar, 50 cr., Nicolae Bira, econom, 50 cr., Adam Sebeșan, econom, 50 cr. Francisc Planer, hotelier 50 cr., Adam Voia, econom, 30 cr., văduva Maria Orădean, 30 cr., Ioan Ioanoviciu, paroch în Hărău. 20 cr., G. T. 30 cr., Iosif Várdy, 20 cr., Nicolae Benea, econom, 20 cr.

În naturale au contribuit următorii binefători: d-lă Nicodim Ardelean, proprietar, cofeturi și pome în preț de 2 fl., Albert Schuller, comerciant, zaharicale în preț de 1 fl., Adolf Hirch, librar, utensilii școlare și hârtia în preț de 1 fl.

Banii i-am întrebuințat astfel: a) pe 7 părechi de cismuțe à 2 fl. 50 cr. = 17 fl. 50 cr., 1 păreche de cismuțe à 3 fl., 1 păreche de cismuțe à 5 fl., b) colăcei de lux 50 bucăți à 2 cr. = 1 fl. c) nuc și mere de 1 fl., auritură 20 cr. = 1 fl. 20 cr. Am spesat cu totul 27 fl. 70 cr.

D-lă Petru Merina, căltunar, a lucrat cu prețuri reduse, cruțându-ne astfel 4 fl. 50 cr.

Pe lângă aceste daruri am mai împărțit și obiecte rămase dela pomul crăciunului premergătoru fetițelor sere și anume: 1 păreche de ciorapi, un metru materie de rochiță, 2 batiste de cap și o șapcă veche s'au dat unui băiat.

Au mai primit toți băieții și bățele câte l ceruș, caiete de scris și condee ou pene, mai rămânând a se împărți și sub decursul anului, ce a mai rămas, așa încâtă întrăgă provisiunea utensililor școlare de pe anul curent e asigurată din banii bisericeii, pentru copii cei săraci.

Totu sub decursul anului vor fi asemenea gratuit împărțite și cărțile de lipsă elevilor celor mai buni și lipsiți, din banii bisericeii.

Mai amintesc, că țerancele noastre au aranjat un pom de crăciun mare cu mult gust, încărcat de tôte, pe carele copii școlei, venind rând din biserică, l'au încungiurat mai de multe ori, între cântări pătruștore bisericesci, obișnuite la Născerea Domnului.

Tôte obiectele s'au împărțit a doua și de crăciun în mod srbătorescu, cu care ocaziune presidentul comitetului nostru parochial, d-lă avocat Alex Olariu, a îmbrățișat părinții copiilor a îmbrățișa cauza „unicei nostre școle române din centrul comitatului, dela carea atiră viitorul țărenilor noștri în acest oraș“, la care a răspuns, în cuvinte bine simțite, învțătorul locului, d-lă Nichita Luculețu.

La această festivitate mișcătoare de inimă au luat parte și d-lă primar Antoniu Izzekutz, senatorul opidan d-lă Ioan Balomiri, părintele George Nicoară cu soția, Nicodim Ardelean, Longhin Ardelean, epitrop și proprietar, Ioan Ghila sen., epitrop, și alți poporen fruntași precum și un număr însemnat din popor, din carele mult ne mai având loc în șoolă. stăteau în curtea școlei, ca să se bucure și ei de bucuria copiilor.

August A. Nicoară, m. p. epitrop cassar.

Bistrița, 15 Ianuar 1891.

Stim. D-le Redactor! Permiteți, ca în prețitul D-vostră diară cu ocaziunea anului nou se dau espresiune unei bucurii, ce o simțim noi Românii bistrițeni, și împreună cu noi tot Românul din comitatul Bistrița-Năsăud.

Tinutul și talentatul nou-avocatu Dr. Gavrilă Triponu, care și-a făcut praxa în Orașul Deșu, s'a hotărât a-și deschide cancelaria de avocat în orașul Bistriței.

Trei sunt momentele ce ne îndemnă să salutăm din tot sufletul această hotărare bine nimerită a numitului avocat. D-sa născându-se din părinți economi sermani, și făcându-și studiile mai mult avizată numai la puterile proprii și cu multe greutăți, va sci de sigură să

cunoscă pe deplin neajunsurile poporului nostru și nu va pute să-l lipsescă nioi tragerea de inimă pentru a-l vindeca, după puter, acolo unde îl dore. Apoi d-lă Dr. Triponu este un tiner cu cunoștițe forte frumoșe și temeinice, ceea-ce se dovedesce prin succesele strălucite, cu cari și-a terminat studiile și cari succese au umplut totdeauna de admirațiune atât pe profesorii, cât și pe alți ascultători ai lui.

În fine ală treilea și cel mai ponderos motiv al bucuriei nostre este, că d-lă Dr. Triponu, deși crescut în institute străine, nu și-a uitat nio pentru un moment a lupta și a fi mandru de limba și neamul său, ceea-ce a arătat-o la diverse ocaziuni. Continu a dovedit un caracter ferm și adevărat bărbătescu.

Aceste, precum și naturelele său blând și manierele sale plăcute ne dau cuvânt a crede, că e binecuvântat hotărîrea sa de a se așeza în orașul nostru și că Românii din acest comitat vor afla în densul un destoinic soț de luptă, de care și așa simț forte mare trebuință.

Având în vedere însă, că și omul cel mai desvârșit numai între omeni și prin omeni pôte a se ridica și a corespunde îndătoririlor sale, și că considerând, că Dr. Triponu în comitatul nostru e necunoscut: nu mă îndoesc, că preoții, învțătorii și toți Românii noștri de bine, își vor ține de-o plăcută datorință a se îngriji, ca acest tiner, atât de binevenit la noi să și pôta câștiga clientela de lipsă amesurată vredniciei sale. . . .

— B. —

Literatură.

„Șoola Română“, revistă pedagogică pentru interesele institutelor de învțăment la Român și pentru organele lor. Redactor Vasile Petri. Anul V. Nr. 1. Sumarul: Cătră învțătorii români din Austro-Ungaria. — Un nou metodă de a preda istoria naturală. — Istoria biblică în șoola elementară. — Tratat de poezie: „Cântec de erna“. — Română pedagogică. — Aprobarea cărților de lectură, compuse de Vasile Petri. — Găcitur ușore pentru școlari mici. — Sciri școlare. — Bibliografie. — Poșta redacțiunii.

„Șoola Română“ iesă în 8, 18 și 28 a fiă-cărei lun în numere de câte 1 colă și costă pe un an 4 fl. pe 1/2 de an 2 fl. pe 1/4 an 1 fl. Năsăud (Naszód.)

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“ (Serviciul biroului de corespondențe din Pesta).

Strigoniu, 23 Ianuarie. Primătele Simor a răposat astăzi la 7 1/2 ore dimineața.

DIVERSE.

Listele civile ale suveranilor. Wilhelm II împăratul Germaniei, după cum cetim în diarele germane, are de gând a cere dela parlamentul german prin intermediul ministrului casei sale o sporire a listei civile, sub cuvânt, că nu pôte face față cheltuelilor curții. Dăm cu această ocaziune un tablou de sumele ce primesc anual din cassa statului unii din suverani: Prusia 20.000,000 franci; Bavaria 5.401,850; Saxonia 3.306,778; Wurtemberg 2.089,891; Austria 2.250,000; Belgia 1.412,000; Danemarca 1.600,303; Spania 9.500,000; Anglia 14.698,454; Grecia 4.325,000; Italia 13.050,000; Japonia 3.252,220; Holanda 2.730,000; Portugalia 2.474,800; Rusia 38.016,000; Serbia 1.200,000; Svedia 1.859,820 și Luxemburgul 200,000 franci.

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în tutungoria I. Gross, și în librăria Nicolae Cîrcu.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil interimar: **Gregoriu Maior.**

Cursul pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies like Romanian, Hungarian, and Turkish, including gold and silver prices.

Cursul la bursa de Valen

Table with stock market prices for gold, silver, and various bank shares.

Table with interest rates and prices for various types of bonds and securities.

Avisul d-loru abonati

Rugam pe d-nii abonati ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primit diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscut tuturor D-loru abonati, că mai avem din anii trecuți numeri pentru completarea colecțiilor „Gazetei”, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Advertisement for I. Pserhofer's pharmacy in Vienna, listing various medicinal products like pills for blood purification, balsams, and ointments.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1890.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, B.-Pesta-Aradu-Telusu, etc.), train types, and departure/arrival times.